

Cinema en català, un futur obert

Montserrat Nadal i Milà

Direcció General de Política Lingüística. Departament de Cultura

Per a les llengües mitjanes d'Europa, com el català, poder disposar d'una oferta audiovisual de gran consum és un repte en un món globalitzat en què les llengües grans com l'anglès, el castellà o el xinès ofereixen a les empreses del sector grans volums de negoci. La revolució digital ha transformat profundament les regles de joc amb el naixement de les plataformes digitals de distribució. Els hàbits de consum han canviat, cada vegada es veu més cinema fora de les sales i els formats físics (DVD i Blu-ray) i la televisió lineal representen una part cada vegada més petita del consum.

En els darrers anys, la Direcció General de Política Lingüística del Departament de Cultura ha transformat i intensificat les polítiques de foment de l'audiovisual en català per adaptar-les a aquest nou panorama en coordinació amb altres agents que també treballen per la consolidació d'un mercat audiovisual en català com l'Institut Català de les Empreses Culturals o la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals. La Direcció General de Política Lingüística treballa especialment per fer créixer l'oferta de cinema doblat o subtitulat en català, en coordinació amb distribuïdors i exhibidors, partint d'una normativa, la Llei del cinema, amb dificultats d'implantació.

Les sales de cinema han estrenat l'any 2018, 64 pel·lícules en català, 41 de doblades i 23 de subtitulades, de 20 distribuïdores, especialment adreçades al públic infantil, amb el suport de la Direcció General de Política Lingüística. Es tracta de pel·lícules com *Bèsties fantàstiques*, *Detectiu Conan*, *Smallfoot*, *En Ralph destrueix Internet*, *La malvada guineu ferotge*, *Els crims de Grindelwald* i la guanyadora de l'Oscar a la millor pel·lícula d'animació *Spider-Man. Un nou univers*. Cal destacar que, de les cinc pel·lícules més taquilleres a Catalunya en el 2018, tres s'han estrenat també doblades en català: *Juràssic World*, *Els increïbles 2* i *Hotel Transsilvània*.

Una de les dificultats per als espectadors per a veure cinema en català es troba en la distribució geogràfica

de les sales que en projecten, en un mercat en què són majoritàries les pel·lícules en castellà. La Direcció General de Política Lingüística va posar en marxa a finals del 2013 el portal Cinema en Català (llengua.gencat.cat/cinema) per centralitzar la informació sobre les pel·lícules en català i els llocs on es projecten. Aquesta informació es reforça en les xarxes socials (Facebook, Twitter i Youtube amb gairebé quatre-cents tràilers) mitjançant tècniques combinades de dinamització en xarxa i publicitat geolocalitzada. Aquestes accions s'acompanyen amb publicitat en programes de gran audiència de les dues principals emissores de ràdio catalanes.

Per a crear i consolidar un mercat audiovisual en català és essencial que els espectadors, ja des de la infància, disposin de productes en català atractius i ben a prop. La Direcció General de Política Lingüística, a part d'impulsar el doblatge de pel·lícules infantils, impulsa el programa de cinema infantil en català CINC, que ofereix reestrenes a preus reduïts

per estendre l'oferta i el consum de cinema en català a tot el territori. El primer semestre del 2019, s'han fet 206 sessions del CINC de 28 pel·lícules en català, en 36 sales de tot Catalunya. Aquest any 2019, a més, el programa ha estrenat nova imatge i nous materials de difusió: clip, corporis per als cinemes, etc.

Pel que fa al cinema per a adults, destaquen la iniciativa dels Cinemes Texas i la del Docs Barcelona del Mes. Totes dues reben el suport de la Direcció General de Política Lingüística.

Des del 2014, els cinemes Texas centren la programació en la versió original. Si les pel·lícules no són en versió original en català o en castellà, s'exhibeixen subtítolades en català. D'aquesta manera, el Texas han esdevingut un cinema de referència del cinema de reestrena en VOSC. A més, exhibeixen en versió doblada en català les pel·lícules infantils.

Un altre projecte destacable en l'àmbit de la subtitulació és el Docs Barcelona del Mes, que projecta cinema documental en 55 sales de 43 municipis de Catalunya. L'any 2018, més de 18.000 espectadors han gaudit de nou documentals en VOSC, com ara *Gràcies per la pluja*, *L'hora dels deures*, *Over the limit* i *Les noies d'Alba Daurada*. Es tracta d'una iniciativa que ha consolidat l'oferta de cinema documental en sales de tot el territori i a través de format físic i plataformes.

Més enllà de les sales, Movistar+, Filmin, Netflix, HBO, etc. són, cada vegada més, referència de consum audiovisual per a molts ciutadans. Per aquest motiu, des de l'any 2015, la Direcció General de Política Lingüística impulsa una línia anual d'ajuts al doblatge i la subtitulació de llargmetratges per a l'explotació posterior a l'estrena en sales i per a la subtitulació de sèries. Gràcies a aquesta línia, en el 2018 s'han doblat 67 pel·lícules i se n'han subtítolades 75 i 56 capítols de sèries, com ara *Young and promising*, *Dames de guerra*, *Manon 20 years* i *Endeavour*.

	Línies de subvenció		Acords de col·laboració			TOTAL
	Estrenes	Explotació posterior	Movistar+	Cinemes Texas	Catalunya Film Festival	
Llargmetratges VD	41	67				108
Llargmetratges VOSC	23	75	293	85	211	687
Curmetratges VOSC					385	385
Sèries, capítols VOSC		56	324			380
Total produccions	64	198	617	85	596	1.560

En l'àmbit de les plataformes, destaquen l'oferta de Movistar+ i de FilminCAT. FilminCAT és la primera

plataforma de distribució en línia de cinema i sèries íntegrament en català, que ofereix més de 3.000 títols de tots els gèneres en llengua catalana; tant versions originals com versions subtítolades o doblades.

Pel que fa a Movistar+, l'any 2018 ha subtítolat en català 293 llargmetratges i 324 capítols de 35 temporades de sèries. Així, pel·lícules com *La, La Land*, *Star Wars: els Últims Jedi*, *Wonder*, *Black Panther*, *Ferdinand* i sèries com *House of cards*, *Ray Donovan*, *Mr. Robot*, *El jove Sheldon*, *The Good Fight* i *Game of Thrones* arriben als televisors, ordinadors, mòbils, tauletes i consoles de tot l'Estat, subtítolades en català gràcies a l'acord de col·laboració

Totes les pel·lícules doblades i subtítolades amb el suport de la Direcció General de Política Lingüística es poden trobar a la base de dades Cinema en Català.

amb la Direcció General de Política Lingüística, renovat cada any des del 2014, que ha servit per a ampliar d'una manera efectiva i seguint les tendències de consum actuals el repertori de pel·lícules i sèries disponibles en català. A més, Movistar+ també ofereix a la carta amb

àudio en català les pel·lícules que estrenen que disposen de versió doblada en català.

Un altre espai que cal tenir present és el dels festivals de cinema. Segons dades de Catalunya Film Festivals, l'any 2018, més de 260.000 espectadors han vist cinema en català en els festivals. En aquesta línia, La Direcció General de Política Lingüística dóna suport a la subtitulació de català de films que es projecten als principals festivals de cinema de Catalunya mitjançant l'acord de col·laboració amb Catalunya Film Festivals, que ha facilitat que en el 2018 s'hagin vist 596 produccions (entre llargues i curtes) en VOSC en 30 festivals de cinema.

A més d'aquestes línies d'actuació, Política Lingüística també impulsa altres iniciatives com el Festival FIC-CAT, Un dia de festa de Pack Màgic, la Setmana del Cinema en Català del Cinèfil, Plural+, etc.

Totes les pel·lícules doblades i subtítolades amb el suport de la Direcció General de Política Lingüística es poden trobar a la base de dades Cinema en Català (llengua.gencat.cat/cinema_bd), creada l'any 2015. Actualment, conté 5.271 produccions audiovisuals subtítolades, doblades i en versió original en català: 5.059 llargmetratges i 212 temporades de sèries, de 264 distribuïdores, 79 països i 93 llengües originals diferents. La BD Cinema en Català és una eina al servei dels professionals del sector perquè coneguin els continguts que disposen de versió en català

i vol incidir en la programació tant de sales com de plataformes.

El sector audiovisual és en transformació i caldrà adaptar les polítiques a les noves tendències de mercat. Cal potenciar les vies per a revertir una situació preocupant. Segons l'últim Informe de Política Lingüística, l'any 2017 l'11,4% dels espectadors de cinema havia vist la darrera pel·lícula en català, el 84,6% l'havia vista en castellà i l'11,9% en altres llengües. Respecte al 2016, hi havia hagut 4 punts de creixement, però la diferència de volums és evident. Pel que fa al consum de pel·lícules o sèries vistes per internet, el 16,6 % ho havia fet en català, davant el 70,6% que ho havia fet en castellà i el 21,6% en altres llengües. Sense menystenir aquestes diferències, és cert que el consum de continguts en català i en

altres llengües és superior a internet que al cinema: 5 punts percentuals en el cas del català i 10 en el cas de les altres llengües, fet que demostra l'encert d'apostar per aquests nous canals de distribució en les polítiques de foment. Cal tenir present també que, aquell mateix any, només un 45,4% de la població declarava haver anat al cinema, mentre que el 79,9% de la població afirmava haver vist pel·lícules o sèries per internet.

Que la transformació del mercat audiovisual sigui una oportunitat per al català és l'objectiu del Govern. Ara cal que la ciutadania hi correspongui amb les eleccions de consum.

Tot i les dificultats que comporten les polítiques comercials i de distribució de les empreses, les estratègies aplicades al món de les plataformes i les sèries en els darrers anys han suposat per primera vegada en molt de temps un pas endavant. Que la transformació del mercat audiovisual sigui una oportunitat per al català és l'objectiu del Govern. Ara cal que la ciutadania hi correspongui amb les eleccions de consum. ■

